ומתנה הל' כ טוש"ע אה"ע

ויובל הל' ו:

מובל כלי מו:

שינויי נוסחאות

א] ודשמואל נ״א ומדשמואל

(ש"מ), כן דמי נירה [ס"ל כרביה]

הו מחשב אלא מ"m. עו במוכה

קן מחשב קנה (ש"ח), ען נמוכה לבכי (ש"ח), ין עברי. ק"ח ענמכר לעובל כוכבים וידו על התחתובה. והיח היח (ש"ח),

יא] מערת חוזכין (ש"מ), יב] חוזכין ריוציאנו מוכר (ש"מ), יג] חוכא

קא גניב [ותיבת גנבל נמחק]

קא גפל [ומיפע גנפט (מחק] (ש"מ), יד] נוסף ג' דיבורי רש"י: אמרי' ליה. למוכר הבא לגאול שדהו: סב ליס דמי. שנתן

הלוקח בנירה: וליסק. האי

לוקח ואי לא יהיב דמי נירה

לוקח ואי לא יהיב דמי נירה לא ליסק קמ"ל (ש"ח), עו] ל"ק, עו] מנולות שיש בשתי שניס (ש"ח), יו] למדלע הכי והכי (ש"ח), ית] כמלתים וזול ומכלה (ש"ח),

שן שפרש"י לרב דאמר דמכורה

מוזל (ש"מ), לו גי' נ"ה דלמ"ד

יד ד מיי שם הלכה ח: יד ד מיי שם הלכה ח: שו ה מיי שם הלכה ימ: שו ו מיי פ״ה מהלכות שו ה מיי פ״ה מהלכות

ורב ענן ¢ברייתא לא שמיעא ליה זו ודשמואל

ממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דלמא

אינה מכורה ומעות מתנה מידי דהוה

אמקדש אחותו דאיתמר יוהמקדש אחותו

רב אמר מעות חוזרין ושמואל אמר "מעות

מתנה א"ל אביי לרב יוסף ימאי חזית דקנסינן

ליה ללוקח נקנסיה למוכר אמר ליה סלאו

עכברא גנב אלא חורא גנב אי לאו עכברא

חורא מנא ליה מסתברא היכא דאיתיה

לאיסורא קנסינן: היתה שנת שדפון כו':

השתא הובירה עולה לו נרה מיבעיא נרה

איצטריך ליה סלקא דעתך אמינא אמרינן

ליה הב ליה ם רמיה וליסק קמ"ל: רבי אליעזר

אומר מכרה לו כו': תניא ר"א יאומר

מנין שאם מכרה לו לפני ראש השנה מליאה

פירות שלא יאמר לו הנח לפני כדרך

שהנחתי לפניך, תלמוד לומר יבמספר שני

תבואות ימכר לך פעמים שאדם יאוכל שלש

תבואות בשתי שנים: מתני' סימכרה

לראשון במנה 🖟 ומכר ראשון לשני במאתים

אינו מחשב אלא עם הראשון שנאמר [לאיש] אשר מכר לו מכרה לראשון

במאתים קו ומכר הראשון לשני במנה אינו

מחשב אלא עם האחרון שנאמר ס וחשב

את שני ממכרו והשיב את העודף לאיש

(אשר מכר לו) לאיש אשר יו בתוכו ילא

ימכור ברחוק ויגאל בקרוב ברעה ויגאל ביפה

ולא ילוה ויגאל ולא היגאל לחצאין ובהקדש

ימותר בכולן זה חומר בהדיום מבהקדש:

גמ' תנו רבנן מכרה לראשון במנה ומכרה

יו ראשון לשני במאתים מנין שאינו מחשב

אָלא עם הָראשון ת"ל [לאיש] אשר מכר

לו מכרה לראשון במאתים ומכר הראשון

לשני במנה מנין שאין 🗈 מחשבין אלא עם

השני ת"ל לאיש [לאיש] אשר מו בתוכו דברי

רבי רבי דוסתאי בן יהודה אומר מכרה לו

במנה יוהשביחה ועמדה על מאתים מנין

שאינו מחשב אלא במנה שנאמר והשיב את

העודף העודף שבידו מכרה לו במאתים

והכסיפה ועמרה על מנה מנין שאין מחשבין

אלא במנה שנאמר והשיב את העודף העודף

שבקרקע מאי בינייהו דאייקר וזל ואייקר

מסורת הש"ם

ורב ענן. דהוה מספקא ליה בהי הדרי ובהי לא הדרי הך ברייחא אבודין מאי [איכא] בין רב לשמואל איכא בינייהו אי שמיט לוקח א מיי׳ פ״ו מהלכות זכייה וקצן אילנות שהיו בה לרב דאמר מכורה [היא] שדה הדרא בעינא ואילנות דקץ קץ לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות מתנה הדרי אילנות ואע"ג דלוקח לא שקיל זוזי אי נמי כגון שמכר עמה מטלטלין יג ג מיי שם הלכה טו: והחזיק הלוקח בקרקעות ולא משך

המטלטלין דקיימא לן נכסים שאין להן אחריות נקנים עם נכסים שיש להן אחריות בכסף בשטר ובחוקה ואין לריך משיכה לרב דאמר מכורה וויולאהן שדה הדרא ומטלטלי מיקנו לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות מתנה לא מיקנו מטלטלי דחוקה דהרהע לא הוי חוקה עכ"ל רש"י ולפי האי שפרש"י יש כן דאמר במכור חוזר לבעליו מיד מ"מ מיקנו מטלטלין בהדייהו מקשין העולם מההיא דפ"ק דב"מ (דף יא.) מעשה בר"ג חקנים שהיו בחים בספינה חמר מעשר שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו כח (וחיכה בתוספתה) [ותני בסיפא] דנתקבלו שכר זה מזה וליתבי ההוא אתרא במתנה ע"מ להחזיר (או) ש וליקני לו בחליפין דסודר אי נמי לישייליה ההוא אתרא

ויקנה ליה בקנין סודר וי"ל דכל

דבר החוזר לבעלים כגון מחנה ע"מ

להחזיר א"נ שאלה או שכירות בכולם

לא מיקנו בחליפין משום דהוה כמו

טובת הנאה דאמרינן (שם:) דאינה

ממונא לקנות בחליפין ומש״ה הולרך שיתקבלו מעות זה מזה י:

דלמא אינה מכורה ומעות מידי מתנה דהוה אמקדש אחותו. ומיהו לפי האמת שהוכחנו דמעות חוזרים אמרי׳ דלא דמי למקדש אחותו לפי שאדם יודע שחין קדושין תופסין בחחותו וגמר ונתן לשם מתנה אבל במוכר שדהו בשנת היובל אין העולם בקיאין בכך ולא גמר לשום מתנה : לא ימבור ברחוק ויגאול בקרוב. ה"ה איפכא דלא אלא אורחא דמילתא נקט: איכא בינייהו דאייקר וזל ואייקר. ה״ה דהוה מלי למימר דאייקר וזל בלוקח אחד בלבד דאילו לרבי דלא דריש העודף בין לאיש אשר מכר בין לאיש אשר בחוכה לריך לגואלה כפי המכר דהיינו ביוקר ולרבי דוסתאי ברבי יהודה אולינן בתר העלוי שבקרקע ונגאלת כפי העלוי אלא לפי דאיירי במתניתין בשני מוכרין ניחא ליה למינקט : נמי איכא בינייהו בשני מוכרין

וממאי דלקולא דלמא לחומרא לא ס"ד דגמר דחניא גאולה ∙גאולה מעבד עברי והתם מַנלן דתניא יינמכר במנה ייוהשביח ועמד על מאתים מנין שאין מחשבין אלא ממנה שנאמר ימכסף מקנתו נמכר במאתים והכסיף ועמד על מנה מנין שאין מחשבין אלא ממנה שנאמר יכפי שניו ואין לי אלא עבד עברי יו הנמכר לעובד כוכבים שנגאל וידו על העליונה נמכר לישראל מנין ת"ל "שכיר "שכיר לגזירה שוה אמר אביי

אשר בתוכה לא יהיב אלא מנה כמה דיהיב בה שני לר" דוסתאי יהיב מאמים דאי אמרת עודף שבידו הא מאתן שקיל מקמא ואי אמרת עודף שבקרקע הא מאתן שויא: גאולה גאולה. כתיב הכא (ויקרא כה) ומצא כדי גאולתו וכתיב בעבד עברי (שם) גאולה תהיה לו: אלא ממנה. כשבא לפדות עלמו מחשב כמה שנים משעה שנמכר (עד שנת היובל) ומחשב כמה מגיע מחותו מנה לכל שנה ושנה ואם עברו שחים או שלש שנים ינכה לו אדוניו לפי חשבון המגיע לכל שנה כדכתיב [שם] כימי שכיר יהיה עמו: כפי שניו. משמע כפי שנים שעמד בהן כלומר לפי מה שהוא שוה באותה שעה: אין לי וכו'. דהאי קרא בנמכר לעובד כוכבים כחיב כדכתיב (שם) וכי חשיג יד גר וחושב וכו': שליר שליר. כתיב הכא (שם) כימי שכיר יהיה עמו וכתיב בנמכר לישראל (דברים טו) כי משנה שכר שכיר עבדך וגו':

דמהת לשמואה דמנות מתנה "נכן". שלית שלית: כעניל הסכנו (שם) כינני שלית: יינים ענון וכנו דלא הדרי ללוקח זווי א"כן מאי איכא בין רב לשמואל. איכא ביניהו אי שמיט לוקח ואכל פירי לרב [דאמר מכורה] אינו משלם פירי ולשמואל [דאמר אינה מכורה] משלם [פירי]: **[מאי חזית רקנסי**נן לית ללוקח שקנאו בחוצה לארץ שמניחו לחירות ומאבד מעותיו: ליק**נסית למוכר.** כל שמכרו לחוצה לארץ: חו**רא גנב.** כלומר אותו שקונה גורם לוה שמוציאו לחוצה לארץ ומוכרו: חיב**א דאיתיה לאיסורא.** שהוא ביד הלוקח ליה קנ**סינן** הלכך קנסינן ליה ללוקח: נרח מיבעיא. הריני

בעי מאי בינייהו דאייקר וזול ואייקר דרבי מיקל בזה כיון שהאיש אשר בתוכה קנאה במנה אינו נותן אלא מנה, ולרבי דוסתאי בין עודף :שבידו ביז עודף שבקרקע הוי מאתים. הרא"ש ז"ל

דלריך גט שיחרור לא הוה שמיעא ליה ומהא דאמר שמואל אינה מכורה לא הוה מני למשמע מידי דממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דלמא מעות שנתן לוקח למוכר מתנה הן ביד מוכר ואיכא בין רב

לשמואל הך דפרישית לעיל יו :יאומעות חוורין. דאדם יודע שאין קדושין תופסין לשם פקדון באחותו וגמר ונתן לשם פקדון ולשמואל גמר ונתן לשם מתנה: מוכר עבדו דקנסת ללוקת. גבי בחולה לארץ דאמרי׳ לא הדרי זביני ויולא עבד לחירות ומפסיד לוקח: ליקנסיה למוכר. שיהו מעות חוזריו ים ויוליאו מוכר לחירות: לאו עכברא גנב. עכבר הגונב ומניח בחור אם לא היה לו חור להניח בו לא סיה גונב הלכך חורא יגו גנבא וקא גניב ליה ה"נ אם לא היה מוצא לוקח לא היה מוכרו: חורא מנא ליה. החור מאין לו הגניבה: דאימא לאיסורא. דהיינו לוקח שהעבד אללו: ידו שיו [הב ליה דמיה. פי׳ דמי הניר קמ"ל]: שלה יחמר. מוכר הבח לפדותה לסוף שתי שנים הנח לפני מליחה פירות כדרך שהנחתי לפניך כשמכרתיה לך: במספר שני הבוחות. משמע כל תבוחות מון שבשתי שנים מדהוה ליה למיכתב מספר שנים או מספר תבואות דהוי משמע שתי תבואות: בותנר' אינו מחשב. המוכר כשבא לגאלה אלא עם הראשון ומחשב כמה שנים היו משמכרה לו עד שנת היובל ומחשב כמה מגיע מן המנה לכל שנה ולפי אותו חשבון ינכה לו לוקח לכל שנה ושנה שאכלה והמותר יחזיר לו: [לאיש] אשר מכר לו. והשיב את העודף לאיש וגו׳ בגואל שדה ממכרו כתיב: לחיש חשר בחוכה. ובגמ' פריך מנלן דדרשינן לקולא לידרוש לחומרא: לא ימכור. שדה רחוקה שיש לו כדי לגאול זו שהיא קרובה לו. בגמרא [ע"ב] מפרש מנלן: ולא ילוה. מעות כדי לגאלה: מותר בכולן. המקדיש שדהו מותר למכור שדה אחרת או ללות כדי לגאלה וגואל לחלאין אם אינו מספיק לגאול את כולה יגאל חליה ולכשיוכל יגאלנה כולה: בב" והשביחה. מחליה: העודף שבידו. הנשאר בידו מן הדמים שקיבל לאחר שינכה לו הלוקח חשבון המגיע לכל שנה שאכלה: הכסיפה. נתקלקלה ופחתו דמיה: שבקרקע. עודף שהקרקע שוה יותר על מה שמגיע לחשבון שמנכה לו הלוקח לשנים שאכלה דהאי עודף איכא למדרש יו להכי ולהכי: מאי בינייהו. בין רבי לר' דוסתאי מ"מ בין למר בין למר לקולא אזליכן: כגון דאייקר וול ואייקר. שמכרה לו במאתים ים ומכרה ראשון לשני במנה ונתייקרה ביד השני ועמדה על מחתים. לרבי דחמר לחים

ל) ושבת יט: וש"כן, ב) ב"ת טו: נו) [שבנו של הן, כ) כ משו. גיטין מה. קדושין מו:, ג) [גיטין שס], ד) [גיטין שם קדושין נו: ע"ש], ד) [מוס' רפ"ה ע"ש], ו) [מוס׳ פ״ה ה״בן, ו) קדושין כ. וכל הסוגיא ע"ש איזה שינוייםן, ן בל יטבו לב לחלמן, ע) עי מ' [דף כע: ד"ה וחדמן, ע) עי ל"ק, י) [וע' מוס' צ"מ יא: ד"ה ומקומו וחוס' קדושין כו. ד"ה ומקומו],

תורה אור השלם

1. בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל תקנה מאת עמיתר במספר שני תבואת ימכר לך:

ויקרא כה סו 2. וְחִשָּׁב אֶת שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהַשִּׁיב אֶת הָעדֵף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר לוֹ וְשְׁב לַאֲחָוֹּתוֹ:

ויקרא כה כז ויקרא כה כז בי לא יִהיָה לוֹ גֹאֵל .3 ב. אָהָישׁ בִּי לֹא יִלְהָיוֹ לוּ גַּבְּל וְהָשִּׁינְה יָדוֹ וּמְיצְא בְּדֵי וֹלְרָא כֹה כוּ גַּאַלְּתוֹ: וְיִלְּרָא כֹה כוּ גַּאַלְה תִּהְיָה לוֹ גַּבְּל בַּיִּר נְמְבָּר נְאָלְה תִּהְיָה לוֹ אחד מאחיו יגאלנו:

ויקרא כה מח יאָם עוֹד רַבּוֹת בַּשְׁנִים לְפִיהָן 5. אָם עוֹד רַבּוֹת בַּשְׁנִים לְפִיהָן יִשִׁיב גְּאֻלְּתוֹ מִכֶּסָף מִקְנָתוֹ: ויקרא כה נא

רוי גא. 6. וְאִם מְעַט נְשְׁאֵר בָּשְׁנִים עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְחָשַׁב לוֹ בְּפִי שְׁנְיוּ

ישר וויבי וושב לו בני שני ישיב את גאלתו: ויקרא כה נב 7. וְחִשָּׁב עם קנהוּ מִשְׁנַת הַמְּבְרוֹ לוֹ עֵד שְׁנַת הַיֹּבַל וְהָיָה בֶּסֶף מִמְבָּרוֹ בְּמִסְפֵּר שָׁנִים כִּימֵי שביר יהיה עמו: שֶׁבִּיר יְתְּיָה עַמּה היקרא כה נ 8. לא יִקְשָׁה בְעִינְרְ בְּשְׁלְחֵרְ אתוֹ חָפְשׁי מִעְמָּרְ כִּי מִשְׁנָה שָׁבַר שָׁבִיר עַבְּרְךְ שַׁשׁ שְׁנִים ובַרְכָּךְ יִי אֱלֹחִירְ בְּבֹל אֲשֶׁר דברים טו יח

מוסף רש"י

מערת חודרין. מעות של קידושין חוזכין, דלדס יודע שלוין קידושין מוספין כלחותו וגמר ונתן לשם פקדון (גישין מה.). אלא חורא גבב. חור הכתול שהעכבר נכנס לתוכו ונילול מפני רודפיו (גיטין מה.) אלמלא חור שהעכבר מלניע וה) אמנות חור שהשכפו מנועם גניבתו שם לא היה גוגב (קדושין ווי). חורא מנא ליה. מאין לו הגניבה (שוו). שאין מחשבין. כשבא לגרע ולפדות את עלמו, אלא ממנה. כמה מגיע ממנה לכל שנה של שש שנים שתות מנה. נכל מנה של שם שנים שחוח תנה, וכמה מגרע לכל שנה שחוח מנה, ואם נותרה שנה נותן לו שחות מנה, ולא אמריען הרי השביח שנמיקרה הפעולה או החליף כח ועומד על מאתים, תמנה מאתים לפעולת שם שנים ויתו לו שליש מפעונת שם שנים ויתן נו שנים מנה (קדושין ב.). מכסף מקנתו. משעת מקנתו ישיב גאולמו (שם). והכסיף. נתקלקל (שם). שאין מחשבין. לו את השנים שעליו לעבוד, אלא ממנה. כאילו נמכר במנה. ולקמיה יליף מאי חזית דריש להו לקולא וידו של עכו״ם על התחתונה כדאמרן (שם).

רבינו גרשום

[ורב ענן. דאמר ולא ידענא מינייהו הדרי זביני: הא ברייתא דצריך גט שחרור מרבו שני לא שמיטא ליה: מדשמואל נמי ליכא שמיעא ליה: מרשמואל נמי ליכא למשמע דהדרי זביני דממאי דאינה מכורה ומעות חוורין דלמא אינה מכורה ומעות מתנה דלא הדרי. מידי דהוה אמקדש אחותו דרב אמר מעות חוזרין. יודע שאין קדושין תופסין באחותו וגמר ונתן לה לשום מתנה.] ואי קשיא [השתא כיון דאמרת לשמואל דמעות מתנה

בקנתו. מנין שאין מחשב אלא ממנה שהוא גורע נמי דמי שני עבודתו ונותן מותר דמי השנים שיש עד שנת השביעית שנאמר מכסף מקנתו דמחשב כשעה שנמכר: כפי שניו. שהוא שוה עכשיו והני קראי משתעי בעבד עברי שנמכר לעובד כוכבים): שכיר לנו"ש. כתיב הכא בנמכר לעובד כוכבים כשכיר שנה בשנה:

ואמאי ליתבי ההוא (ש"מ). שימה מקובצת

אלא עם השני ת"ל לאיש. נ״ב מיתורא דלאיש קדריש דהוה , מצי למכתב והשיב את העודף לאשר מכר לו. הרא"ש ז"ל: גליון וא״ת כיון דגמרי׳ מעבד עברי מה צריכי הני קראי פשיטא בה כוו בו כי ווג קוא כש טא דאזלינן לקולא, בשלמא לרבי דאיירי בתרי גברי בהא לא איירי בעבד עברי, אלא לרבי דוסתאי דאיירי בחד גברא היינו הך ומאי איצטריכו הני קראי, וי״ל דאי לאו הני קראי לא הוה גמרינן , בגז״ש דאזלינן לקולא הכא כמו בעבד עברי שהרי כמה דברים יש בעבד עברי שהרי כמה דברים יש כשדה אחוזה שאינן בעבד עברי ולא גמרינן להו בגז"ש אבל השתא דאיכא קראי ואיכא ג״ש. ל) (חסר כאן) (לשון רב״א) הרא״ש ז״ל: תום' ד״ה דלמא אינה מכורה כו' לשום מתנה. שאין מכר ביובל ונתן המעות . לשם מתנה דהא רב הוא דאמר מכורה ויוצאה הלכך הוי מקח טעות ומעות חוזרין. הרא"ש ד"ל: ד"ה איכא בינייהו דאייקר בוי. נ״ב והרא״ש ז״ל כתב וז״י איכא בינייהו דאייקור וכו' באייקור וזול לחודיה הוי מצי לאשכוחי כגון דאייקור כלומר נ) שהיא יקרה כמו שהיתה שקנאה ומכרה לאחר במאתים ועמדה על מנה, לרבי רוסתאי יתן עודף שבקרקע דיינו מנה ורבי בין לאשר מכר בין לאיש אשר בתוכה הוי מאתים, ולא נהירא, דלא מצי למימר הכי דתיקשי לך מאי בעי מאי בינייהו טובא איכא בינייהו דרבי לא איירי בהכסיפה אלא